

Az ítéltábla a Dr. Szűcs Péter Ügyvédi Iroda által képviselt **I.r.,II.r., kk. III.r. felpereseknek** a dr. Paukovits Vilmos ügyvéd által képviselt **alperes** ellen **kártérítés megfizetése** iránt indított perében - mely perbe az alperes pernyertességének előmozdítása végett beavatkozott a dr. Bai Mónika ügyvéd által képviselt **Alperesi beavatkozó** - a Győri Törvényszék 2012. április 17. napján kelt 31.P.20.955/2005/150. számú ítéletével szemben a felperesek által 152., az alperes által 153. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbeezett rendelkezéseit részben, az alábbiak szerint megváltoztatja:

Az alperes által az I-II. r. felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak fizetendő költségalapú kártérítés tőkeösszegét 21.111.851.-(huszonegymillió-egyszáztizenegyezer-nyolcszázötvenegy) forintra felemeli azzal, hogy az alperes 14.318.516.-(tizennégymillió-háromszáztizennyolcezer-ötszáztizenhatszöt) forint helyett 14.511.406.-(tizennégymillió-ötszáztizenegyezer-négyszázhat) forintnak, 1.629.000.-(egymillió-hatszázhuszonkilencezer) forint helyett 2.054.000.-(kettőmillió-ötvennégyezer) forintnak, és 1.050.000.-(egymillió-ötvenezer) forint helyett 1.573.055.-(egymillió-ötszázhetvenháromezer-ötvenöt) forintnak az elsőfokú ítéletben meghatározott kamatát köteles az I-II. r. felpereseknek megfizetni.

Az ítéltábla az ezt meghaladóan megfellebbezett rendelkezéseket helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I., II. III. r. felpereseknek együttesen 381.000.-(háromszáznyolcvanegyezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s :

Az irányadó tényállás szerint a 2003. január 22-én született III. r. felperes az I. és II. r. felperesek közös gyermeke. A III. r. felperes a nála kialakult agykárosodás, szellemi- és mozgatóideg-rendszeri károsodás és epilepszia miatt az egészséges gyermekekhez képest fejlődésében jelentősen elmaradt, önálló életvitelre a jövőben sem lesz képes. A III. felperes

állapota a magzati, illetve újszülött-kori időszakban bekövetkezett oxigénkárosodás következménye. Az I. r. felperes terhesgondozását az alperesi intézmény végezte és ott került sor a szülésre is.

A felperesek vagyoni és nemvagyoni kártérítés megfizetése iránt indítottak pert az alperessel szemben.

A Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság P.20.955/2005/72. számú - a Győri Ítéletábla Pf.III.20.234/2009/4. számú közbenső ítéletével jogerőre emelkedett - közbenső ítéletében megállapította, hogy az alperes teljes kártérítési felelősséggel tartozik a felperesekkel szemben az I. r. felperes terhesgondozásával, valamint a III. r. felperes születésével kapcsolatosan a III. r. felperesnél fellépő oxigénhiányos állapotért és az ennek következtében a III. r. felperesnél kialakult egészségkárosodással kapcsolatos károkért.

Az elsőfokú bíróság a kár összegszerűsége tekintetében folytatódó eljárás során hozott ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül

I.

nem vagyoni kártérítés címén az I. és II. r. felperesnek személyenként 5.000.000.-(ötmillió) Ft, a III. r. felperesnek - gyámhatósági fenntartásos betétbe történő teljesítéssel - 12.000.000.-(tizenkettőmillió) Ft tőkét és annak 2003. 01.22. napjától 2004. 12. 31. napjáig számított évi 11 %-os, 2005. 01. 01. napjától a kifizetés napjáig számított, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát,

II.

elmaradt jövedelem címén az I. r. felperesnek bruttó 4.537.856.- (négymillió-ötszázharminchétezer-nyolcszázötvenhat) Ft tőkét és annak 2008. 08.16. napjától a kifizetés napjáig számított, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát,

III.

költségalapú kártérítés címén az I-II. r. felperesnek, mint egyetemlegesen jogosultaknak 19.970.906.-(tizenkilencmillió-kilencszázhetvenezer-kilencszázhat) Ft tőkét és abból 14.318.516.-(tizennégymillió-háromszáztizennyolcezer-ötszáztizennyhat) Ft tőke után 2007. 08. 11. napjától, 1.717.600.-(egymillió-hétszáztizennyhátezer-hatszáz) Ft tőke után 2007. 08. 13. napjától, 1.629.000.-(egymillió-hatszázhuszonkilencezer) Ft tőke után 2006. 04. 11. napjától, 17.003.-(tizenhátezer-három) Ft tőke után 2007. 08.28. napjától, 27.000.-(huszonhátezer) Ft tőke után 2010. 07.12. napjától, 10.000.-(tízezer) Ft tőke után 2011. 09.30. napjától, 635.907.-(hatszázharmincötezer-kilencszázhat) Ft tőke után 2008. 08.11. napjától, 565.880.-(ötszázhatvanötezer-nyolcszáznyolcvan) Ft tőke után 2008. 02. 10. napjától, 1.050.000.-(egymillió-ötvenezer) Ft tőke után 2007. 08.14. napjától a kifizetés napjáig számított, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát,

IV.

az I. r. felperesnek elmaradt jövedelem címén további bruttó 80.858.- (nyolcvanezer-nyolcszázötvennyolc) Ft tőkét, az I-II. r. felperesnek, mint egyetemleges jogosultnak költségalapú kártérítés címén további 243.487.-(kettőszáznegyvenháromezer-négyszáznolcvanhét) Ft tőkét és annak 2012. 03. 16. napjától a kifizetés napjáig számított, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát,

V.

2012. 04. 01. napjától minden hó 15. napjáig esedékesen az I. r. felperesnek - a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig - bruttó összegben havi 80.858.-(nyolcvanezer-nyolcszázötvennyolc) Ft jövedelempótló járadékot, míg ugyancsak 2012. 04. 01. napjától, minden hó 15. napjáig esedékesen az I-II. r. felperesnek - mint egyetemleges jogosultnak - 243.487.-(kettőszáznegyvenháromezer-négyszáznolcvanhét) Ft költségalapú járadékot,

VI.

az I-II-III. r. felperesnek együttesen 2.000.000.-(kettőmillió) Ft perköltséget.

Kötelezte a törvényszék az alperest, hogy fizessen meg az állam javára - külön felhívás alapján - 1.084.824.-(egymillió-nyolcvannégyezer-nyolcszázhuszonnégy) Ft állam által előlegezett költséget.

Kimondta, hogy a rendelkező rész II., IV. V. pontja szerinti lejárt marasztalási összeg, illetve a III. pont szerinti marasztalásból az 1.050.000.-(egymillió-ötvenezer) Ft marasztalási tőkeösszeget és járulékait meghaladó marasztalási összeg előzetesen végrehajtható.

I.

Az elsőfokú bíróság a nemvagyoni kártérítési igény tekintetében kiemelte, hogy a III. r. felperesnek sérült az Alkotmány 70/D.§ (1) bekezdése által deklarált és a Ptk.76. §-ában is nevesített testi épséghez és egészséghez fűződő személyiségi joga. Önálló életvitelre képtelen, állapota végleges, élete során mindig mások gondozására, segítségére fog szorulni, emiatt rendkívül behatárolt, korlátozott életet kell élnie. Egészségkárosodása egy egészséges gyermek születéséhez képest az I-II. r. felperes életét alapvetően és döntően negatívan változtatta meg. Korábbi, életkoruknak is megfelelő életvitelüket - egy egészséges gyermek születéséhez kapcsolódó korrekciók figyelembevételével - sem tudják folytatni, a többletfeladatok elvégzése rájuk hárul. Ez alapjaiban érinti az I. r. felperes munkavállalási lehetőségeit, míg a II. r. felperest jelenlegi kötetlen munkaidőt biztosító munkaköréhez köti. A beszerzett igazságügyi szakértői vélemény, valamint a tanúk vallomása igazolja, hogy életvezetésük elnehezedett, szociális kapcsolataik beszűkültek, ugyanakkor értékelendő, hogy a közösen felvállalt teher házassági kapcsolatukat és sorstársi összetartozásukat megerősítette. Náluk neurotikus folyamatokba ágyazott, enyhefokú tünetképződés és alkalmazkodási nehézség alakult ki. Mind életvezetésük, mind személyiségük beszűkülése, mely jórészt a munkahelyi feladatok, a sérült gyermek ellátására, a napi rutinfeladatok ellátására szorítkozott, alkalmazkodási zavar kialakulásához vezetett, ahol szorongásos és depressziós tünetek jelentek meg.

Rámutatott a bíróság, hogy a nemvagyoni kártérítés funkciója, hogy másnemű előny biztosításával szolgálja az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozását. A bíróság a károkozás idején fennálló ár- és értékviszonyokat, a hasonló perekben kialakult bírói gyakorlatot, s az eset összes körülményeit, a felperesek életkörülményeinek jelentős megváltozását értékelve akként foglalt állást, hogy az I-II. r. felperes személyében 5-5 millió forint, míg a III. r. felperes esetében 12 millió forint nemvagyoni kártérítés alkalmas az elszenvedett sérelem kompenzálására.

Az alperes álláspontjával kapcsolatosan kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a nemvagyoni kártérítés körében kizárólag az ezt megalapozó személyiségi hátrányok értékelendők. Azok felmerülte és átháríthatósága független a felperesek által érvényesíteni kívánt, vagy megítélt vagyoni kárigény jellegétől és mértékétől. Nincs annak akadálya, hogy a kiegészítő igénybevétele felmerülő többletkiadásokat vagyoni kártérítésként járadék formájában értékelje a bíróság akkor is, ha a bekövetkezett hátrány ellensúlyozására a személyiségi jog sérelme folytán nemvagyoni kártérítés fizetéséről is rendelkezett. Nem ugyanannak a hátránynak a kétszeres, hanem a kétféle értékeléséről van szó (EBH.2007.1640, BH.2009.209).

II.

Az I. r. felperes jövedelemvesztesége körében a Ptk.355. § (4) bekezdésére és a 356. § (1) bekezdésére figyelemmel a bíróság kifejtette, hogy a III. r. felperes egészségkárosodása miatt a megszületését követő második év végétől számítottan az I. r. felperes kártérítést követelhet amiatt, hogy jövedelme a korábbi keresetét neki fel nem róható okból nem éri el. A volt munkáltató ("A" Kft.) adatai szerint nem lett volna akadálya, hogy egészséges gyermek születése esetén 2 éves korától korábbi munkakörében egyműszakos munkarendben tovább dolgozhasson. Az elsőfokú bíróság a munkáltatótól beszerzett kimutatásokat ítélezése alapjául elfogadta. Nem látott jogi lehetőséget arra, hogy a Ptk. hivatkozott rendelkezései mellett a járadékalap kiszámításához a teljes eltelt időszak vonatkozásában a 2005. évi bért, illetve a minimálbért vegye figyelembe. A bérfejlesztések mellőzésének, illetőleg a munkaviszonnyal nem rendelkező személyek kapcsán kialakult bírói gyakorlatnak megfelelő minimálbér figyelembevételének nem volt helye az elsőfokú bíróság álláspontja szerint.

Nem osztotta a törvényszék az alperes álláspontját a tekintetben sem, hogy egészséges gyermek születése esetén az I. r. felperes túlórárt nem tudott volna vállalni, ugyanis a munkáltatói adatközlés ténylegesen megvalósult túlmunka tényén alapul, ennek háttérében az I. r. felperes korábbi, adott esetben ugyancsak kisgyermekes munkatársainak teljesítménye áll. Ezek után tehát a volt munkáltató által igazolt adatok és az I. r. felperes keresetének alapjául szolgáló, az alperes által is elfogadott számítási módnak megfelelően az elsőfokú bíróság a 2012. február 29-ig lejárt jövedelemveszteség összegét 4.537.856.-Ft-ban, míg az azt követő időszakra járó jövedelemveszteséget havi 80.858.-Ft-ban állapította meg, figyelemmel a Pp.215. §-ában foglalt korlátokra is.

III/1.

Az ápolási- gondozási díj jogalapját az elsőfokú bíróság az I-II. r. felperes tekintetében - az EBH.2007.1640. számú eseti döntésre utalással - fennállónak ítélte. Kifejtette, hogy az elmaradt munkabér mellett sem jelent kétszeres értékelést, hiszen egészséges gyermek

születése esetén az I. r. felperes dolgozhatott volna korábbi munkahelyén és a napi 8 óra ápolási-gondozási többletszükséglet sem merült volna fel. A bírói gyakorlat egységes abban, hogy a károsult akkor is érvényesítheti ezt a költséget, ha azt maga végzi. Az igény körében elsődlegesen az ápolás, gondozás időszükséglete és annak tartalma veendő figyelembe, de mérlegelés körébe vonható az ilyen szolgáltatással foglalkozó társaságok díjtétele is (LB.Pfv.III.20.156/2007/4, Pfv.III.20.071/2007/7.). Az alperes az óradíj minimálbéralapú számítását látta indokoltnak. Az elsőfokú bíróság a szakértői bizonyítás eredményeképpen az alperes minimálbér alapú számításától eltérően határozta meg az óradíj mértékét. Kifejtette, hogy a szakértői vélemény mentes a Pp.182. § (3) bekezdése szerinti hiányosságoktól, így azt ítélezése alapjául elfogadta, ezért az alperes újabb szakértő bevonására irányuló bizonyítási indítványát elutasította, utalva arra is, hogy az elkésve érkezett.

A díjazás mértékénél a bíróság indokoltnak látta annak értékelését, hogy járnai nem tudó, verbális kommunikációra képtelen gyermek ellátásáról van szó, amely alapvetően nem szakmai követelményeket, hanem odaadást, alkalmazkodó-készséget és a gyermek érdekei elsőbbségének elfogadását igényli az ellátó személytől. A III.r. felperes gondozásának díja nem hasonlítható össze a minimálbérért végzett munkákkal, fokozott felelősséggel, odaadással járó munkaműveletekről van szó. Erre figyelemmel a beszerzett szakértői véleményben szereplő díjak és a felperesi keresetben szereplő számítás szerint a gyermek születésétől 2012. február 29-ig áthárítható ilyen című költséget 12.225.024.-Ft-ban, míg a jövőre nézve a havi járadék igény összegét 144.000.-Ft-ban állapította meg a bíróság.

III/2.

A háztartási kisegítő költségét 2012. február 29-ig terjedő időre 1.717.600.-Ft-ban, míg a jövőre nézve havi 23.706.-Ft-ban határozta meg.

III/3.

A közlekedési többletköltség körében rámutatott arra, hogy a konkrétan igazolható utak mellett életszerű, hogy a III. r. felperes érdekében (hisz tömegközlekedéssel nem szállítható) a kezeléseken és terápián túlmenően is felmerül a helyváltoztatásához kapcsolódó vagy nélküle megtett, de javára felmerülő utazás (pl. gyógyszertár, egyéb beszerzés). Így a Ptk.359. §-a alapján a felperesek által reálisan megjelölt havi 100 km mértékben az elsőfokú bíróság elfogadta ezt a szükségletet. Azon alkalmak vonatkozásában, amikor az I. r. felperes a bennfekvéses kezelésnél együtt tartózkodott a III. r. felperessel, a bíróság nem tartotta indokoltnak valamennyi kórházi nap tekintetében a látogatás miatti utazási költség áthárítását. Ilyen esetben a minden másnapi költség megtérítése iránti igényt ítélte megalapozottnak. Abban az esetben, amikor a szülők nem tartózkodtak a III. r. felperessel a kórházban, a napi látogatás költségét is átháríthatónak ítélte.

Emellett osztotta az alperes álláspontját a lovasterápia indokoltságának bizonyíthatatlansága tekintetében. Az ezzel kapcsolatos utazási költségek áthárítására nem látott tehát alapot. Ezek, továbbá a megtérült költségek figyelembevételével a 2012. február 29-ig terjedő időszakra 1.260.155.-Ft-ban, míg a jövőre nézve havi 26.396.-Ft-ban állapította meg az üzemanyagköltséget, utóbbi esetében figyelembe vette, hogy a felperesek a várható csökkenő kezelési szükségletre tekintettel maguk is a korábbi időszakhoz képest 50 %-ban határozták meg a km szükségletet.

III/4.

Az utazások miatti humánerő többletköltség (kísérő és sofőr) kapcsán az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy a kísérő igénybevételének indokoltságát az alperes sem vitatta, azt a szakértői vélemény is alátámasztotta. A kísérő és a sofőr időszükséglete szakértői bizonyítás útján sem meghatározható, így a Ptk.359. §-a alkalmazásával az úton töltött idő és a ki-bepakolás időszükségletének a kísérő és a sofőr tekintetében való figyelembevételével közelítő becslés útján határozta meg a kár mértékét. Egyúttal kiemelte, hogy azon esetekben, ahol a közlekedési többletköltség (üzemanyagköltség) elszámolására nem volt jogi lehetőség (III/3. lovasterápia), ott a sofőr és kísérő költsége sem számítható fel.

Mindemellett a bíróság értékelendőnek ítélte, hogy már elszámolásra került az I-II. r. felperes javára gondozási díj címén egy egészséges gyermekhez viszonyítottan többletként jelentkező - 24 órás készenléti jellegű - tevékenységre napi 8 órai díjazás. Kifejtette, hogy e 8 óra gondozás szükségképpen felöleli a gyermek utazás alatti kísérői- felügyeleti feladatait is, ideértve a ki- bepakolást, ezért ismételt felszámítása a kétszeres értékelést valósítaná meg. Erre tekintettel kizárólag a „sofőr órákra” ítélte felszámíthatónak a felperesi kárigényt. Annak lejárt összegét 833.337.-Ft-ban, míg a havi járadékigényt a jövőre nézve 9.816.-Ft-ban határozta meg.

III/5.

A rehabilitáció többletköltsége körében pusztán a gyógytorna alperes által sem vitatott 1.629.000.-Ft lejárt költségét, továbbá a jövőre nézve a havi 24.000.-Ft járadékigényt ítélte a bíróság megalapozottnak, a lovasterápia költségét azonban nem tartotta átháríthatónak. A szakértő álláspontja szerint ugyanis ennek az igénybevétele csak a gyermeket kezelő neurológus szakorvos tényleges pozitív javaslata esetén volt indokolt, értékelendő ugyanis, hogy a III. r. felperes esetében betegségei egy része relatív ellenjavallatot képeznek a más károsodások tekintetében pozitívnak tartott lovasterápiára nézve. Emiatt a szakértő kezelőorvosi indikációhoz kötötte a terápia indokoltságának kérdését, erre figyelemmel az elsőfokú bíróság a szakkonzulensi vélemény és a szakértői vélemény közötti ellentmondásokat látszólagosnak ítélte. Mindemellett utalt arra, hogy amennyiben a tényleges ellentmondás állna fenn, úgy a lovasterápia indokoltságának bizonyítatlansága a felperesek terhére esik, akik nem kérték e tárgyban a szakértői bizonyítás továbbfejlesztését.

III/6., 7.

A lejárt és az alperes által sem vitatott gyógyszerköltség összegét a bíróság 17.003.-Ft-ban, míg a járadék összegét 155.-Ft/hóban, a gyógyászati segédeszközök és pelenkázás többletköltségét pedig a lejárt időszakot tekintve 37.000.-Ft, illetve 635.907.-Ft összegben, a jövőre nézve pedig 7.360.-Ft/hó járadékban ítélte megalapozottnak.

III/8.

A ruhamosási- kopási többletköltség jogalapját a meghallgatott tanúk és az orvosi iratok alapján ítélte megalapozottnak a bíróság, úgy foglalt állást, hogy a felperesek igénye összecszerúságában sem volt eltúlzott, figyelemmel a köztudomású árakra is, így a Ptk.359. §-a alapján a keresettel egyezően a lejárt költséget 565.880.-Ft-ban, míg a jövőre nézve fizetendő járadékot havi 8.000.-Ft-ban határozta meg.

III/9.

A gépjárművásárlással kapcsolatos többletköltség iránti felperesi igény jogalapját az elsőfokú bíróság a nagy rakterű gépjármű tekintetében a gyermek állapotára, a szállíthatóságának sajátosságaira, a járáskönnyítő eszközök méretére tekintettel fennállónak ítélte. Ugyanakkor a többletköltségből csak az értékkülönbözetre eső részt (1.050.000.-Ft) tartotta átháríthatónak. Úgy ítélte meg, hogy a felperesek által választott vásárlási konstrukció többletköltségének áthárítására többlettényállás hiányában kártérítés címén nincs mód.

A felperesek fellebbezésükben az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával kérték, hogy az ítéletábra kötelezze az alperest

(I.) a III. r. felperes (kk.III.rendű felperes neve) részére nem vagyoni kártérítés címén 13.000.000.-Ft és ennek 2003. január 22. napjától számított törvényes késedelmi kamatai,

(III/3.) közlekedés többletköltsége címén 2003. január 22. napjától 2012. február 29. napjáig lejárt időszakra I. r. és II. r. felperes részére egyetemlegesen 1.407.202.-Ft vagyoni kártérítés és ennek 2007. augusztus 11. napjától számított középátlagos törvényes késedelmi kamatai, továbbá

(III/4) közlekedési kísérő többletköltsége címén 2003. január 22. napjától 2012. február 29. napjáig lejárt időszakra I. r. és II. r. felperes részére egyetemlegesen 1.579.066.-Ft vagyoni kártérítés és ennek 2007. augusztus 11. napjától számított középátlagos törvényes késedelmi kamatai, valamint ezen a címen 2012. március 1. napjától havi 18.600.-Ft költségpótló járadék, továbbá

(III/5.) rehabilitáció többletköltsége címén 2006. április 11. napjától 2012. február 29. napjáig lejárt időszakra I. r. és II. r. felperes részére egyetemlegesen 2.054.000.-Ft vagyoni kártérítés és ennek 2009. március 21. napjától számított középátlagos törvényes késedelmi kamatai, továbbá

(III/9.) gépjárművásárlás többletköltsége címén I. r. és II. r. felperes részére egyetemlegesen 1.573.055.-Ft és ennek 2008. május 19. napjától a kifizetés napjáig számított középátlagos törvényes késedelmi kamatai megfizetésére.

A fentiekben túl kérték az alperest a II. fokú eljárás költségeiben marasztalni.

I.

A III. r. felperes javára megállapított nemvagyoni kártérítés összege megítélésük szerint nem felel meg a károkori ár- és értékviszonyoknak, valamint a kialakult bírói gyakorlatnak. A felperesek által csatolt ítéletek alapján megállapítható, hogy a perbelihez hasonló káresemény kapcsán a bíróság által 2001-es évre reálisnak tartott 10 millió forinthez képest hozzávetőleg 1.300.000.-Ft-os emelkedés következett be évente, figyelemmel arra, hogy a csatolt ítélet 2004. év vonatkozásában már 14 millió forintot tartott indokoltnak. Erre figyelemmel 2003. tekintetében hozzávetőleg 12.700.000.-Ft lenne megalapozott, az eset körülményei, a III. r. felperes egészségkárosodásának mértéke, a káresemény érzelmi, erkölcsi súlya 13 millió forintos összeget alapoz meg.

III/3.

Kifogásolták, hogy a közlekedési többletköltség tekintetében a lovasterápiára eső távolság vonatkozásában az igényüket a bíróság nem ítélte alaposnak, holott a terápia indokoltsága megítélésük szerint igazolásra került.

III/4.

Kifogásolták az elsőfokú bíróságnak a kísérő többletköltségével kapcsolatosan elfoglalt álláspontját, megítélésük szerint az ápolás-gondozás, mint a személyes szükségletek kielégítésére fordított időszükséglet a kísérői tevékenységtől elkülönülő, teljesen más tevékenységet jelent. Azokon a napokon, amikor a III. r. felperest az I. és II. r. felperesek szállították, ugyanúgy szükséges és indokolt volt a fürdetés, etetés, fejlesztés, öltöztetés, tehát a gondozás, ápolás. Ezen időráfordításhoz képest többletként jelentkezett a kísérői tevékenység idő és többlet humánerő ráfordítása. Mindemellett a bíróság sértette a Pp.3. § (2) bekezdését is, hiszen a bíróság a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. Az alperes az ápolás, gondozás indokoltságát napi 8 órában elfogadta és nem vitatta, hogy a III. r. felperes utazásához kísérő szükséges. Erre figyelemmel eljárásjogi jogszabályt sértett a bíróság, amikor az alperesi nyilatkozat ellenére is az ápolás-gondozás időtartamába beszámította a kísérői tevékenység időtartamát, és az ezzel kapcsolatosan kifejtett többlet humánerő ráfordítást.

Mindemellett - indokoltságának bizonyítottságára hivatkozással - a lovasterápia tekintetben is alaposnak ítélték a kísérő és sofőr szükséges munkaidő ráfordításával kapcsolatos igényüket.

III/5.

A rehabilitáció többletköltségével kapcsolatosan rámutattak arra, hogy a lovasterápia indokoltsága szakkérdésként merült fel, ennek megfelelően a Pp.177. § (1) bekezdésében foglalt feltételek fennállására tekintettel került sor a szakértő kirendelésére. Ennek eldöntése független a korábbi szakorvosi javaslat lététől vagy nem lététől. Megjegyezték, hogy ugyan a III. r. felperes orvosi dokumentációjában a lovasterápia vonatkozásában kifejezett javallat nem található, azonban annak ténye rögzítésre került. A kezelőorvosok tehát erről tudomással bírtak. Az Eü. törvény 136. § (1) és (2) bekezdése szerinti dokumentációs kötelezettségből kiindulva megállapítható, hogy amennyiben ezen terápiát a III. r. felperes állapota kontraindikálta volna, úgy a kezelőorvosok a terápia azonnali leállításának szükségességét rögzítették volna. Erre azonban nem került sor, ami azt igazolja, hogy a terápia kontraindikációja nem állt fenn.

A kompetenciával bíró szakkonzulens (gyermek neurológus) egyértelműen úgy foglalt állást a perben, hogy a relatív ellenjavallatok mellett a gyermek állapota a heti két alkalommal végzett lovasterápiát indokolta. A szakkonzulens éppen az igazságügyi orvosszakértő ezirányú kompetenciájának hiányára figyelemmel, a szakértő kifejezett indítványára került bevonásra.

Az elsőfokú bíróságnak az ezzel ellentétes álláspontjához képest utaltak arra is a felperesek, hogy a Pp.206. § (1) bekezdése szerinti eljárás mellett amennyiben egy kompetens és egy nem kompetens szakértő álláspontja áll egymással szemben, úgy kizárólag a szakismerettel rendelkező személy véleménye lehet az irányadó, így a bizonyítatlanság ebből kifolyólag nem állhat fenn.

III/9.

Kifogásolták, hogy a gépkocsi-csere többletköltsége körében csak a tényleges értékkülönbözetest ítélte a bíróság átháríthatónak. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság tévesen hivatkozott e körben a szükséges többlet tényállás hiányára. Ilyen többlet tényállásként legfeljebb az lenne értékelhető, hogy az I-II. r. felpereseknek nem állt módjukban az értékkülönbözetest egyösszegű kifizetése. Ez a körülmény azonban bizonyítást nyert, már a személyes költségmentesség engedélyezése alapjául is a hitel felvételét indokoló anyagi és vagyoni körülményeik szolgáltak, emellett pedig nemleges bizonyításra egyébként sincs eljárásjogi lehetőség.

A Pp.3. § (2) bekezdésére utalással rámutattak arra, hogy az alperes az ezirányú többletköltség tekintetében azt sem vitatta, hogy azt hitelből oldották meg a felperesek. Ezek után jogszabálysértő az elsőfokú bíróság azon eljárása, hogy csupán a tényleges értékkülönbözetest ítélte meg. Az alperes olyan nyilatkozatot nem tett, mellyel vitatta volna, hogy hitelből voltak a felperesek kénytelenek a vásárlást megoldani, emiatt a felpereseket bizonyítási kötelezettség nem terhelte. Az elsőfokú bíróság a felperesi és alperesi nyilatkozatokhoz kötve volt. Az igény elutasításáról vagy megítéléséről azok keretei között dönthetett volna csak, figyelemmel az alperes által nem vitatottösszecszerűség vonatkozásában.

Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatását, az I-II. r. felperesek javára megítélt nemvagyoni kártérítés személyenként 2 millió forint, a III. r. felperes javára megítélt nemvagyoni kártérítés 8 millió forint, a lejárt jövedelemvesztés 2.089.570.-Ft-ra, a lejárt ápolási-gondozási díj 9.694.678.-Ft-ra, a lejárt időszakra eső üzemanyagköltség 803.065.-Ft-ra való leszállítását, a ruhakopás címén megítélt lejárt követelés tekintetében a kereset teljes elutasítását, az ápolási-gondozási díj címén megítélt havi járadék összegének 126.480.-Ft-ra való leszállítását, míg a ruhakopás többletköltsége címén megítélt havi járadék iránti kereset teljes elutasítását kérte. Ennek megfelelően kérte a perköltség összegének megállapítását.

Másodlagos fellebbezési kérelme a bizonyítási eljárás kiegészítésének szükségességére figyelemmel az ítélet hatályon kívül helyezésére irányult.

I.

A nemvagyoni kártérítés tekintetében a 34/1992.(VI.1.) AB. határozatra utalással kiemelte, hogy a kár nagysága és személyi kár bekövetkezte becslésen alapul, ennek objektív mércéje nincs, azt a jogi szabályozásban alkotmányosan nem lehet a következményekhez igazítani. A Baranya Megyei Bíróság Polgári és Közigazgatási Kollégiumának előterjesztésére hivatkozással kifejtette, hogy a nemvagyoni kárpótlás iránti igény eredményes érvényesítésére csak akkor nyílik jogi lehetőség, ha a vagyoni kártól független, és azon kívül eső, a károsult személyiségi jogait hátrányosan érintő körülmény is igazolt. A személyiség jogsértés azonban nem váltja ki feltétlenül a szankció alkalmazását, ahhoz többlet tényállás is szükséges.

Álláspontja szerint helytelen az a gyakorlat, amely szinte alanyi joggá tette a nemvagyoni kártérítést olyan helyzetekben is, amikor a kompenzáció vagy az elégtétel más, a Ptk-ban rögzített jogkövetkezmények útján is megvalósítható. Vitatható az az ítéleti megállapítás, hogy „nem ugyanannak a hátránynak a kétszeres, hanem a kétféle értékeléséről van szó”. Az,

hogy az I-II. r. felperesek a korábbi életkoruknak is megfelelő életvitelüket sem tudják folytatni, hogy az egészségkárosodás alapjaiban érinti az I. r. felperes munkavállalási lehetőségeit, hogy az I-II. r. felperes életvezetése elnehezedett, szociális kapcsolataik beszűkültek, ezek a maguk elvont általánosságai nem elégítik ki az Alkotmány 70/D. § (1) bekezdésében foglalt legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez, illetőleg a Ptk.76. §-ában megjelölt a testi épséghez, az egészséghez, valamint a becsülethez és az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogok megsértésének bizonyítottságával szemben támasztható elvárásokat. A tanúvallomások semmilyen tényadattal nem igazolták azoknak a kijelentéseknek a megalapozottságát, amelyekre az ítélet a fenti megállapításait alapította. Minden gyermeket vállaló és nevelő szülő élethelyzete alapvetően megváltozik a család gyarapodásával. A tanúk által leírt változások személyiségükben nem tértek el a más, nem beteg gyermeket nevelő szülőkétől.

Mindemellett kétségtelen, hogy a beteg gyermek nevelése, gondozása, a kialakult helyzettel való folyamatos szembesülés az I és II. r. felpereseknél a szakvélemény által jelzett pszichikai hatásokat, élethelyzet-korlátokat idézhetett elő, ennek mértéke azonban a megítélhez képest jóval alacsonyabb nemvagyoni kártérítéssel kompenzálható. Ebben a körben az alperes az ítélet által hivatkozott EBH.2007.1640. és BH.2009.209. számú döntéseket nem ítélte az elsőfokú bíróság jogi álláspontjának megalapozására alkalmasnak. Utalt arra, hogy az előbbi ilyen irányú állásfoglalást nem tartalmaz, míg az utóbbi esetében a nemvagyoni kártérítés összegét a felülvizsgálati kérelem nem támadta.

A III. r. felperes tekintetében az alperes álláspontja szerint a megítélt nemvagyoni kártérítés összege a károkozás idején fennálló ár- és értékviszonyokat nem tükrözi, az reális mértékben 8 millió forintban kerülhetett volna megállapításra.

II.

Az I. r. felperes jövedelemvesztesége tekintetében a Ptk.357. § (3) és (4) bekezdésére utalással fenntartotta az elsőfokú eljárás során előadott és részletesen kimunkált számítással alátámasztott álláspontját, emellett utalt arra, hogy az elsőfokú ítélet által hivatkozott munkáltatói igazolás és nyilatkozat tartalma alapján nem vonható le olyan következtetés, hogy az adatközlés adott esetben ugyancsak kisgyermekes munkatársak teljesítménye alapján született, és ezáltal a túlóra végzésének lehetőségét alátámasztja.

III/1.

Az ápolási és gondozási díj tekintetében arra hivatkozott az alperes, hogy a beszerzett szakértői vélemény a 2005. évi XLVII. törvény 1. § (1) és (2) bekezdésének, valamint a Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara (2009. 12. 09-i) Etikai Kódexe 31.§ (1) bekezdésének, továbbá 32. §-ának nem felel meg, így nem nevezhető aggálytalannak. Az elsőfokú eljárásban előadott és részletesen kimunkált számítással alátámasztott álláspontját azzal a korrekcióval tartotta fenn, hogy az elsőfokú bíróság számszaki észrevételét elfogadva a minimálbér alapján 9.694.678.-Ft-ban ítélte megállapíthatónak az igényt.

III/3.

A közlekedési többletköltség tekintetében az elsőfokú eljárás során előadott álláspontját fenntartva kifejtette, hogy a másnapenkénti látogatás sem indokolt és elfogadható a bennfekvéses kórházi kezelési időszakra.

III/8.

A ruhakopás többletköltsége iránti lejárt igény elutasítását arra tekintettel kérte az alperes, hogy álláspontja szerint a felperesek semmilyen bizonyítékkal nem támasztották alá a követelésüket.

Az alperes a jövőre nézve megítélt járadékok körében az ápolási- gondozási díj összegét az ilyen jogcímen lejátként megítélt kártérítés körében kifejtett fellebbezési álláspontnak megfelelően, tehát a minimálbér alapulvételével és az elsőfokú bíróság korrekciós számításának figyelembevételével kérte leszállítani. A ruhakopási többletköltség bizonyíthatatlanságára figyelemmel a jövőre nézve is kérte ezen igényt elutasítani, ezt meghaladóan a jövőre nézve megítélt járadékköveteléseket nem fellebbezte.

A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az alperes fellebbezését alaptalannak minősítették. Hangsúlyozták, hogy az alperes által a nemvagyoni kártérítés körében hivatkozottak megalapozatlanok és jogszabálysértőek. A Ptk.355. § (1) és (4) bekezdése értelmében a vagyoni és nemvagyoni kártérítési igények egymástól elkülönülő, egymást nem helyettesíthető, más típusú hátrányok kompenzálására szolgáló intézmények.

Az Alkotmány 70/D. § (1) bekezdésében foglalt személyhez fűződő - nevezetesen a teljes, egész és egészséges családban éléshez való - jog sérelmét önmagában a III. r. felperes egészségkárosodása megalapozza. Az ennek folytán kialakult körülmények pedig az egyént, mint a család tagját megakadályozzák abban, hogy életvitelét a korábbiaknak megfelelően folytassa. Az I. és II. r. felperesek élete nem azért változott meg, mert gyermekük született, hanem mert III. r. felperes egészségi állapota rendkívüli fizikai és lelki megterhelést jelent számukra is.

Utaltak arra, hogy az alperes által hivatkozott AB. határozat és az ennek kapcsán kialakult töretlen bírói gyakorlat értelmében a nemvagyoni kártérítés összecszerűségének meghatározása során a kárkori ár- és értékviszonyoknak, valamint a bíróságok összecszerű gyakorlatának van jelentősége. Ennek alátámasztásául csatolták az elsőfokú eljárás során az irányadó ítéleteket, melyekből megállapítható, hogy az alperes által megjelölt összegek az 1998-as ár- és értékviszonyokat tükrözik.

Az I. r. felperes jövedelemvesztésével kapcsolatosan arra hivatkoztak, hogy a lefolytatott bizonyítási eljárás eredménye alátámasztja az elsőfokú ítéleti rendelkezést, a felperes szándékában állt, hogy visszatérjen korábbi munkahelyére, a munkáltató nyilatkozata az összecszerűség alátámasztására alkalmas, az pedig köztudomású tény, hogy egyműszakos munkarendben kisgyermekes anyák is dolgoznak.

Kifogásolták, hogy az alperesi fellebbezés az ápolási, gondozási többletköltség körében nem jelölte meg, hogy a szakértői vélemények a jogszabályi rendelkezéseket, illetőleg szakmai szabályokat milyen okból sértik. Utaltak arra, hogy az igazságügyi szakértő az alperes valamennyi nyilatkozata tekintetében adekvát választ adott, definiálta a „napszámbér” fogalmát, igazolta, hogy ez a szakértői és bírósági gyakorlatban az ápolás, gondozás körében elfogadott. A munka jellegére figyelemmel indokoltnak látta a minimálbérnél magasabb összeggel történő számítást.

A közlekedés többletköltsége körében a felperesek hangsúlyozták, hogy a III. r. alperes fizikai és mentális állapota mellett nem túlzó a kétnaponkénti szülői látogatással kapcsolatos igény.

Álláspontjuk szerint megalapozatlan az az alperesi hivatkozás, hogy a ruhakopás többletköltségével kapcsolatos igényüket nem bizonyították. A peradatok alapján a III. r. felperes esetében nyilvánvaló a fokozott ruhakopás és a ruhák rongálódása és az összecszerűség tekintetében is helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság.

A fellebbezési eljárás során a felperesek hangsúlyozták, hogy a gépjárművásárlással felmerülő hitel törlesztőrészeleteiben nemcsak a kamat összege jelentkezik többletként, hanem abban a tőkére irányuló törlesztőrészlet is fellelhető.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében a felperesi fellebbezést alaptalannak minősítette.

A felperesek fellebbezése részben alapos, míg az alperes fellebbezése nem megalapozott.

Az elsőfokú ítélet egyes rendelkezéseit a felek fellebbezése nem érintette, így azok a Pp.228. § (3) bekezdése alapján jogerőre emelkedtek. A fellebbezési eljárás tárgyát kizárólag a fellebbezéssel támadott rendelkezések felülvizsgálata képezte. Ennek során az ítélőtábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntéséhez szükséges széleskörű bizonyítást lefolytatta és a beszerzett peradatok okszerű, logikai ellentmondástól mentes mérlegelésével helyes tényállást állapított meg, döntésével és annak indokaival az ítélőtábla túlnyomórészt egyetértett. A továbbiakban az érintett kereseti követelések elsőfokú ítélet szerinti jelölését követve az ítélőtábla a fellebbezésekkel kapcsolatosan az alábbiakat fejti ki.

I.

Az ítélőtábla a nemvagyoni kártérítés tekintetében mind az elsőfokú bíróság döntésével, mind annak indokaival maradéktalanul egyetértett. A törvényszék mind a nemvagyoni kártérítés jogintézményének rendeltetését, mind jogi sajátosságait, mind pedig a kártérítés összegének megállapítása során figyelembe veendő releváns körülményeket megfelelően értékelte. Ítélezése alapjául a személyiségi jogsértés által okozott hátrány, érdeksérelem, életminőségben bekövetkező csökkenés szolgált. Megfelelően értékelte a személyhez fűződő jogok megsértésének súlyát, a következmények súlyosságát, a károsultak személyi körülményeit, életkorát, a korábbi és a káresemény utáni életviszonyait. A nemvagyoni hátrányok kompenzálására szolgáló kártérítési összeg meghatározása során a károkozás kori ár- és értékviszonyok mellett értékelte a felperesek által csatolt ítéletekben is megnyilvánuló ítélkezési gyakorlatot is, döntése megfelel az ítélkezési gyakorlat egységessége iránti törekvésnek.

A felperesek javára megállapított nemvagyoni kártérítési összeg nem eltűzött, de szükséges és egyben elégséges a személyhez fűződő jogok megsértésével okozott hátrány kiküszöböléséhez.

A III. r. felperes javára megállapított nemvagyoni kártérítés összegének felperesi fellebbezésben írt felemelésére az ítélőtábla nem látott módot, a kifejtetteken túl utal arra, hogy a fellebbezésben foglalt - az eseti döntésekből kiinduló - mechanikus számítási mód az elsőfokú bíróság okszerű mérlegelésével meghozott döntésének megváltoztatására nem teremt indokot. A fentebb kifejtettekre figyelemmel az ítélőtábla megalapozatlannak ítélte

azt az alperesi fellebbezési érvelést is, hogy a III. r. felperes javára megállapított kártérítési összeg eltűzött.

Az I-II. r. felpereseket érintő alperesi fellebbezéssel kapcsolatosan pedig az ítéletábra - osztva az elsőfokú bíróság által kifejtett helyes jogi indokokat - kiemeli, hogy a nemvagyoni kártérítés rendeltetése nem csupán az Alkotmányban, illetőleg a Ptk-ban kifejezetten nevesített, hanem az ott meg nem határozott, külön meg nem jelölt személyhez fűződő jogok megsértésével okozati összefüggésben bekövetkező nemvagyoni hátrány kompenzálására is kiterjed. Ezen túlmenően - ahogy arra a felperesek fellebbezési ellenkérelmükben is helyesen rámutattak - a vagyoni és nemvagyoni kártérítési igények egymástól elkülönülő, egymást nem helyettesíthető, teljesen eltérő fajú hátrányok kiküszöbölésére szolgáló jogintézmények. Tévesen hivatkozott az alperesi fellebbezés arra is, hogy az elsőfokú ítélet az I-II. r. felperesek tekintetében az egészséges gyermek születésével szükségszerűen együttjáró körülményváltozásokat is a nemvagyoni kártérítéssel kiküszöbölendő hátrányok között értékelte volna. Az elsőfokú bíróság nemvagyoni kártérítés összegét befolyásoló körülményként kizárólag a III.r felperes egészsége, testi épsége alperesnek felróható megsértése folytán bekövetkezett hátrányokat értékelve jutott helyes döntésre az I-II. r. felperesek javára megállapított kártérítési összeg körében.

II.

Az I. r. felperes a gyermeke születésekor munkaviszonnyal rendelkezett. Az aggálymentes, és az elsőfokú bíróság által is helyesen értékelt munkáltatói igazolások alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy az I. r. felperes a peradatok által szintén megfelelően igazolt szándékának megfelelően a gyermek 2 éves kora után ismét munkába állhatott volna, ha a III. r. felperes egészségi állapota ezt lehetővé tette volna. A kiegészített munkáltatói nyilatkozat teljeskörű, az I. r. felperesre, a végzettségére szabható kimutatást tartalmaz. Osztotta az ítéletábra az elsőfokú bíróság azon helyes jogi álláspontját, hogy az I. r. felperes jövedelemvesztésének megállapítása nem történhet a 2005-ös bérének a bérfejlesztések mellőzésével való figyelembe vételével, illetve a mindenkor minimálbér értékelésével. A Ptk.357. § (3) bekezdés alkalmazása indokolt, s az ennek alapjául szolgáló tényadatok a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján a perben rendelkezésre álltak. Nem alapos az alperes az irányú fellebbezési érvelése, hogy az I. r. felperes javára túlóra nem vehető figyelembe. Az erre irányuló alperesi jogi álláspont feltételezésen alapul. Emellett utal arra is az ítéletábra, hogy a II. r. felperes kötetlen munkaideje is képes lett volna biztosítani az I. r. felperes számára a túlóra végzését.

A fentiekén túl az elsőfokú bíróság kellő - a felek ezirányú, egybehangzó nyilatkozatán alapuló - indokát adta annak is, hogy a számítása során miért tért el az 1/2006.(V.22.) PK. véleményben foglaltak maradéktalan érvényre juttatásától.

III/1.

Az ápolási-gondozás díj iránti felperesi igény jogalapja az alperes részéről már az elsőfokú eljárásban sem volt vitatott. Az igény összezszerősége tekintetében pedig az elsőfokú bíróság a lefolytatott szakértői bizonyítás, továbbá az igényérvényesítés körében releváns egyéb körülmények (a III. r. felperes állapota, ápolásának, gondozásának jellemzői) megfelelő figyelembevételével határozott az összezszerőség kérdésében. A beszerzett szakvélemény a napszámbér fogalma alatt az adott - többirányú - tevékenység időbérét

határozta meg. A szakértő ezirányú megállapításai kellően alátámasztottak, aggálytalanok, a Pp.182. § (3) bekezdésében meghatározott hiányosságokban nem szenvednek. Az új szakértő kirendelése iránti alperesi bizonyítási indítványt az elsőfokú bíróság megalapozottan utasította el, és az ápolás, gondozás terén megnyilvánuló speciális szükségleteken alapuló szakértői megállapításoknak megfelelően alappal látta indokoltnak az alperes által hivatkozott minimálbér alapú számítástól való eltérést. Mindemellett utal az ítélet tábla arra, hogy az alperes fellebbezésében maga sem jelölte meg, hogy a beszerzett szakvélemény mely okból ütközik bele a megjelölt jogszabály, illetőleg az etikai kódex rendelkezéseibe.

III/3.

Az ítélet tábla a lovasterápiával kapcsolatosan felmerülő közlekedési többletköltség tekintetében megalapozottnak ítélte a felperesi fellebbezést. A szükséges szakértői kompetenciával nem vitatottan rendelkező gyermekneurológus szakértő megfelelő szakmai érvekkel alátámasztotta, hogy a terápia a felperesek által megjelölt mértékben - a relatív ellenjavallatok mellett is - indokolt volt. Ezirányú megállapításának mellőzésére nem szolgálhat kellő indokként az ezen a területen szakmai kompetenciával nem rendelkező **"B"** orvosszakértő azon megszorítása, amely kifejezetten csak orvosi javaslat esetén ítéli indokoltnak a terápia ezen módját.

Helyesen indult ki az elszámolás körében az elsőfokú bíróság abból az alaptézisből, hogy a konkrétan is igazolható utak mellett életszerű, hogy a III. r. felperes érdekében egyéb, helyváltoztatáshoz kapcsolódó, akár vele, akár nélküle megtett utazási költség is felmerült, így a Ptk.359. § alkalmazása körében a havi 100 km-es mértékben megjelölt felperesi igény reális. Az ennek figyelembevételével meghatározott üzemanyagköltség a fentiek szerint a lovasterápia többletköltségével kiegészülve képezi azt az összeget, amelyre a felperesek alappal tarthatnak igényt. Erre figyelemmel a 2012. március 1-jét megelőző időszakra lejárt utazási többletköltség összegét az elsőfokú bíróság a felperesi fellebbezés helyes számításai alapján 1.407.202-Ft-ra, (azaz 147.047.-Ft-tal) látta indokoltnak felemelni.

Megalapozatlan ugyanakkor az alperes közlekedési többletköltséggel kapcsolatos fellebbezési kérelme. Az elsőfokú bíróság a III. r. felperes egészségi állapotának, kezelési körülményeinek és az e körben figyelembe veendő társadalmi elvárásoknak az együttes mérlegelésével helytállóan foglalt állást akként, hogy a III. r. felperes bentfekvéses kórházi kezelése idejére az I. r. felperes állandó ott tartózkodása mellett csupán másnaponként, az ott tartózkodása hiányában pedig naponként indokolt a látogatás, így az ezzel kapcsolatos többletköltség a károkozóra áthárítható.

III/4.

Az utazások humán erő többletköltsége tekintetében hozott elsőfokú ítéleti rendelkezést a felperesek támadták fellebbezéssel, érvényesítve a lovasterápiával kapcsolatban felmerülő sofőrórához kapcsolódó többletdíj igényt, másrészt mind a lovasterápia, mind pedig az egyéb III. r. felperesi utazás tekintetében a (elsőfokú bíróság által 1580 órában megállapított, de meg nem ítélt) kísérő költségigényét.

Előbbi tekintetében a lovasterápia indokoltságával kapcsolatosan a III/3. pontban kifejtettekre figyelemmel az ítélet tábla a fellebbezést alaposnak ítélte. Ennek megfelelően az elsőfokú bíróság által megállapítotthoz képest - figyelemmel a felperesi fellebbezés

korlátaira - további 100 óra, tehát mindösszesen 1248 óra tekintetében ítélte átháríthatónak az alperesre ezt a költségigényt. Az igény számszerű meghatározása során a felek által nem vitatott, és az elsőfokú bíróság ítéletének 27. oldalán alkalmazott számítást korrigálva megállapította, hogy a sofőróra átlagos havi szükséglete 16,36 helyett 17,26 órában állapítható meg, így a 2012. március 1-jét megelőző időszakra lejárt követelés ezen a jogcímen 879.180.-Ft, az elsőfokú bíróság által megítélt tőkeösszeg tehát 45.843.-Ft-tal felemelendő.

Ezt meghaladóan a fellebbezési kérelmet az ítéletábra nem minősítette megalapozottnak. Osztotta e körben az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a sofőr igénybevételének időszükségletére eső költség mellett a III. r. felperes utaztatásával kapcsolatosan további kísérői többletköltség igény nem érvényesíthető alappal, mert bár nem vitásan a III. r. felperes utaztatása indokolja egy kísérő igénybevételét, ám az ápolási, gondozási díjtétel körében a Ptk.359. §-a szerinti általános kártérítés megállapításának alapjául szolgáló mindennemű (napi 8 órában mérlegeléssel megállapított) ápolási-gondozási többlet feladat felöleli a III. r. felperessel való utazással kapcsolatosan, a kísérői tevékenység körében felmerülő többletfeladatokat is. Utal az ítéletábra arra, hogy az alperes az utazáshoz kísérő szükségességét indokoltnak látta ugyan, a felperesi fellebbezésben foglaltakkal szemben azonban ez a nyilatkozat nem értékelhető a felperesi többletigény teljes elismeréseként.

III/5.

A rehabilitációs többletköltség tekintetében a lejárt időszakra érvényesített felperesi követelés a III/3. pontban foglalt indokokra figyelemmel - a lovasterápia nem vitatott költsége erejéig is - alapos, így a gyógytorna költségén túl a felperesi kereset további 425.000.-Ft összeg erejéig megalapozott.

III/8.

Az ítéletábra alaptalannak ítélte az alperesnek a ruhamosási-kopási többletköltség körében (a lejárt időszakra és a jövőre nézve) megítélt követelés kapcsán előterjesztett fellebbezési kérelmét. Az alperes álláspontjával szemben az ezirányú igény jogalapja nem maradt bizonyítatlan. A III. r. felperes mozgásrendszere, táplálkozási sajátosságai a peradatok alapján egyértelműen indokolják az ezirányú igényt: alátámasztják, hogy a más hasonló korú egészséges gyermekhez képest ezen a jogcímen többletköltség keletkezik, ennek összegét az általános kártérítés Ptk.359.§-ában foglalt szabályának megfelelően reális mértékben állapította meg az elsőfokú bíróság.

III/9.

Az ítéletábra a gépjárművel kapcsolatos többletköltség iránti felperesi fellebbezési kérelmet az alábbiak szerint - elsődlegesen eljárásjogi okokból - osztotta. Az alperes elsőfokú eljárás során tett (81. számú jegyzőkönyvben rögzített) és a későbbiek során is megerősített (146. számú előkészítő irat) nyilatkozatának helyes értelmezése szerint amennyiben a gépkocsivásárlással kapcsolatos többletköltség-igény jogalapja bizonyítást nyer, úgy a felperesek által megjelölt többletköltség - beleértve a hitellel kapcsolatos költségeket is - az alperesre áthárítható. Minekután az elsőfokú bíróság az ezirányú követelés jogalapját igazoltnak látta - ezen megállapítását az alperes fellebbezéssel nem támadta - így a felperes által hivatkozott Pp.3. § (2) bekezdése értelmében az elsőfokú bíróságnak az

összecszerőségében is elismert igény erejéig kellett volna marasztalni az alperest. Mindemellett elfogadta az ítéltábla a felperesek arra vonatkozó érvelését, hogy csak hitelfelvétellel tudták megoldani a gépkocsi cseréjét. A kifejtettekre figyelemmel az ítéltábla az ezen a jogcímen a felpereseknek megítélt kártérítési összeget 1.573.055.-Ft-ra, azaz 523.055.-Ft-tal látta indokoltnak felemelni.

Az ítéltábla a kifejtettekre tekintettel a Pp.253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezéseit a fentiek szerint részben megváltoztatta. Mindez a 2012. március 1-jét megelőző időszakra lejárt felperesi igény körében az elsőfokú bíróság által a közlekedési többletköltség címén megítélt 1.260.155.-Ft-nak 1.407.202.-Ft-ra, az utazással kapcsolatos humán erőforrás többletköltség körében megítélt 833.335.-Ft-nak 879.180.-Ft-ra, a rehabilitáció 1.629.000.-Ft-os megítélt összegének 2.054.000.-Ft-ra és a gépkocsivásárlás többletköltsége kapcsán megítélt 1.050.000.-Ft-nak 1.573.055.-Ft-ra való felemelését eredményezte. Ekként az elsőfokú ítélet rendelkező részének III. pontjában meghatározott marasztalás tőkeösszege 19.970.906.-Ft helyett 21.111.851.-Ft, ebből 14.318.516.-Ft helyett 14.511.406.-Ft-nak 2007. augusztus 11. napjától, 1.629.000.-Ft helyett 2.054.000.-Ft-nak 2006. április 11. napjától és 1.050.000.-Ft helyett 1.573.055.-Ft-nak 2007. augusztus 14. napjától a kifizetésig járó késedelmi kamata megfizetésére köteles az alperes. A III. pontban ezt meghaladóan meghatározott további marasztalási (rész) összegekre és kamataira irányuló elsőfokú ítéleti rendelkezéseket az ítélet megváltoztatása nem érintette.

Utal arra is az ítéltábla, hogy a III. r. felperes lovasterápiája már lezárult, tehát az ezzel kapcsolatos - a fentiek szerint (a III/3., 4. és 5. pont tekintetében) megalapozottnak ítélt - igény a fellebbezési kérelemnek megfelelően nem érintette az elsőfokú bíróság által a 2012. február 29-ét követő időszakra megítélt felperesi követelés mértékét.

Az elsőfokú ítéleti rendelkezések részbeni megváltoztatása az eredeti kereseti kérelem pertárgy értékéhez képest az elsőfokú bíróság által megállapított pernyertesség-pervesztesség arányát oly csekély mértékben érintette, amely mellett az ítéltábla nem látta indokoltnak az elsőfokú perköltségre irányuló rendelkezések megváltoztatását. A fellebbezési eljárás tekintetében azonban megállapítható, hogy a felperesek fellebbezése (melynek pertárgyértéke a Pp.24. § (2) bekezdés a.) pontjában írtakra is figyelemmel 2.183.111.-Ft) hozzávetőleg fele részben (1.084.183.-Ft erejéig) vezetett eredményre, így a Pp.81. § (1) bekezdés második fordulata értelmében a felperesi fellebbezéssel kapcsolatosan felmerült költségeiket a feleknek maguknak kell viselniük.

Az alperesi fellebbezés teljes egészében eredménytelen maradt, a fellebbezés pertárgy értéke 13.015.144.-Ft-ban határozható meg, ennek figyelembevételével a 32/2003.(VIII.22.) IM. rendelet 3. § (2) bekezdés b.) pontja és (5) bekezdése alapján megállapított - az ÁFÁ-t is magában foglaló - 381.000.-Ft ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget az alperes köteles a felperesek, mint együttes jogosultak javára megfizetni.

A felperesek személyes költségmentességben, míg az alperes személyes illetékmentességben részesül, így fellebbezéseikkel kapcsolatosan illetékfizetési kötelezettség nem merült fel, tekintetben az ítéltáblának rendelkeznie nem kellett.

Győr, 2013. március 6. napján

Dr. Világi Erzsébet sk.
a tanács elnöke

Dr. Maurer Ádám sk.
előadó bíró

Dr. Havasiné dr. Orbán Mária sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó: